

Český svaz včelařů, z. s.

Výroční zpráva za rok 2019

**Kontrola realizace šlechtitelského programu plemene
včely medonosné kraňské**

**Dle zákona č. 154/2000 sb. o šlechtění, plemenitbě a
evidenci hospodářských zvířat a o změně některých
souvisejících zákonů (plemenářský zákon)**

Český svaz včelařů, z. s.

Křemencova 177/8, 115 24, Praha 1, IČ: 00 443 239

Uznané chovatelské sdružení včely medonosné kraňské

Rozhodnutím MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY,
č. j. 120109/01 - 7010, ze dne 11. 5. 2001

Kontrola realizace šlechtitelského programu

Výroční zpráva za rok 2019

Obsah:

1. Výchozí předpoklady

- 1.2. Organizace šlechtitelské práce v chovu včel v ČR
- 1.3. Směr šlechtění
- 1.4. Stavy včelstev v kontrole užítkovosti

2. Chovný cíl a standard plemene

- 2.1. Hlavní směry chovného cíle
- 2.2. Základní parametry chovného cíle

3. Realizace šlechtitelského programu

- 3.1. Účastníci programu
- 3.2. Vyhodnocení sledovaných vlastností za rok 2019

4. Přehled počtu odchovaných matek ve šlechtitelských chovech za rok 2019

5. Příloha: Tabulky 1-6

1. Výchozí předpoklady

1.1. Tendence evropského chovu včel

Evropští chovatelé obvykle chovají materiál s dlouhou tradicí, ale též materiál dovážený. Je to často motivováno očekáváním lepších vlastností, které se ale na dcerách dalších generací měřitelně neprojevují. U žádného plemene nebo linie nebyla dosud prokázána lepší tolerance k nemocem než u včely medonosné kraňské. V důsledku hybridizace naopak dochází lokálně ke zhoršení některých vlastností včelstev a ke ztrátě vyrovnanosti. Například materiál s výrazným podílem včely italské má problém s přezimováním v našich středoevropských podmínkách. Citelným problémem je mimo jiné zvýšená bodavost hybridů. Řada národních chovatelských sdružení zpřísňuje podmínky ochrany svých plemen, jakožto cenných genetických zdrojů a hledá legislativní podporu. Ke konzultační spolupráci jsme byli vyzváni chovateli zemí V4, kde se vážně připravuje ochrana karpatského genofondu.

1.2. Organizace šlechtitelské práce v chovu včel v ČR

Chovatelské sdružení včely medonosné kraňské i v letošním hodnoceném roce pracovalo v souladu s chovatelským řádem (dále CHŘ) a příručkou plemenářské práce (dále PPP). Chovatelská komise v letošním roce zapracovala změny chovatelského řádu, které byly 23. 3. 2019 přijaty RV ČSV. Chovatelská komise také připravila 5. vydání Příručky plemenářské práce (PPP). Upravený chovatelský řád i aktualizované vydání PPP jsou dostupné na webových stránkách www.vcelarstvi.cz

1.3. Směr šlechtění

Včela medonosná kraňská se v podmínkách ČR plně osvědčila pro své vlastnosti. Její rychlý jarní rozvoj umožňuje využití silných časných snůšek, které v našich klimatických a přírodních podmínkách představují převážnou část snůškových zdrojů. Plemeno je i nadále šlechtěno na kombinaci požadovaných užitkových vlastností s výrazným zaměřením na mírnost a odolnost proti nemocem.

1.4. Stav včelstev v kontrole užitkovosti

Do centrální evidence kontroly užitkovosti bylo v roce 2019 zapojeno 30 vyšších šlechtitelských chovů s 1598 včelstvy a u dalších 1067 včelstev z 18 rozmnožovacích chovů je kontrola užitkovosti prováděna bez centrální evidence.

2. Chovný cíl a standard plemene

2.1. Hlavní směry chovného cíle

Zdravá, mírná a nerojivá včelstva s dobrou produkcí medu.

2.2. Základní parametry chovného cíle

Základními sledovanými parametry včelstev zapojených ve šlechtitelském programu jsou: medný výnos, mírnost, sezení, rojivost, rozvoj, hygienické testy. Shoda s plemenným

standardem se posuzuje morfometrickou analýzou validovanou testy DNA. Podrobnosti stanovuje PPP. Aktuální výsledky morfometrických rozborů jsou přístupné na stránkách laboratoře, která morfometrickou analýzu zpracovává www.pvpekarov.cz/sgg/m6_1.htm.

3. Realizace šlechtitelského programu

3.1. Účastníci programu

Šlechtitelského programu se účastní chovy zařazené na seznam vyšších šlechtitelských a rozmnožovacích chovů Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské. Seznamy chovů pro chovatelskou sezónu 2019 jsou uvedeny v příloze této zprávy (tabulka 5 a 6) a zveřejněny na stránkách ČSV, z.s. www.vcelarstvi.cz.

3.2. Vyhodnocení sledovaných vlastností za rok 2019

Včelstva zapojená v rámci šlechtitelského programu do kontroly užitečnosti byla hodnocena záznamem na předepsaném formuláři (*Přehled výkonů včelstev*). Získané hodnoty byly zpracovány a následně byly sumarizovány tyto vlastnosti: mírnost, sezení, rojivost, rozvoj. Podrobnosti pro správné posuzování a hodnocení vlastností včelstev jsou pro chovatele matek blíže popsány v PPP.

Přehled výkonů včelstev nebyl jedním chovatelem dodán, tato skutečnost je uvedena v tabulce 1 a jeho včelstva nebyla započítána do celkového počtu hodnocených včelstev. Chovatel, který přehled nepředal, chová z důvodu umístění jeho stanoviště v morovém pásmu pouze do vlastního chovu.

Souhrn za hodnocené chovy:

Sledované vlastnosti	mírnost	sezení	rojivost	rozvoj
Hodnocení vlastností za rok 2018 a 1633 včelstev	1,2	1,2	1,2	1,3
Minimální požadavek dle šlechtitelského programu	1,5	2	2	1,8

Podrobnosti hodnocení jednotlivých chovů jsou uvedeny v Příloze – tabulka 1

Dlouhodobá tendence v těchto sledovaných vlastnostech je setrvalý stav.

Závěr: Ve všech sledovaných vlastnostech je průměrná úroveň chovů lepší, než jsou minimální požadavky dané šlechtitelským programem. Včelstva nevyhovující jsou v jednotlivých chovech evidována a nevyhovující matky jsou vyměněny za matky perspektivnějšího původu.

4. Přehled počtu odchovaných matek ve šlechtitelských chovech za rok 2019

ODCHOVANÉ MATKY 2019	
Počet odchovaných matek rozmnožovacích chovů	10269
Počet odchovaných matek vyšších šlechtitelských chovů	19816
Celkem počet odchovaných matek za rok 2019	30085

Zdroje dat: evidence zaslaná chovateli na sekretariát PRV ČSV.

Zpracováno z podkladů dodaných k 31. 12. 2019

Ing Petra Mikšovská, vedoucí odborného a provozního oddělení ČSV, z.s.

Ing. Dalibor Titěra, zootechnik Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské

PŘÍLOHA

Tabulka 1

Vyhodnocení sledovaných vlastností včelstev v kontrole užítkovosti za rok 2019

poř.č.	chovatel	číslo	počet včelstev 2019	mírnost	sezení	rojivost	rozvoj
1	Cimala	139973	119	1	1	1,5	1,1
2	Doležal	226294	40	1,1	1,1	1,5	1,4
3	Halásek	155622	60	1,8	1	1	1
4	Horký	103505	54	1	1	1	1,4
5	Janšta	155408	48	1	1	1,2	1,7
6	Kurtin s.r.o.	130438	36	1	1	1	1,2
7	Kytner	106005	40	1	1	1	1,4
8	Mandát	151242	41	1	1,1	1,3	1,2
9	Marada	106094	70	1,3	1,2	1,2	1,1
10	Melichar	134548	77	1	1	1	1,2
11	Olžbutová	183146	40	1,3	1,1	1	1,1
12	Sedláček	158329	44	1,4	1,6	1	1,4
13	Sláma	146675	58	1	1	1	1,3
14	SOUV Nasavrky	137694	54	1	1,2	1	1,1
15	Šefčík	102854	62	1,4	1,3	1,2	1,3
16	Ševčík	104354	40	1,4	1,3	1	1
17	Texl	126131	40	1	1	1,4	1,5
18	Toman	157886	40	1,1	1,2	1,4	1,2
19	Úškrt	105087	40	1,1	1,4	1,4	1,8
20	Větrovský	107178	43	1,3	1,3	2	1,4
21	Vozdecká	178720	70	1,7	1,7	1	1,4
22	VÚVč Dol Máslovice	132898	90	1,2	1,2	1,7	2
23	VÚVč Kývalka	132898	87	1	1	1,1	1,5
24	VÚVč Liběchov	132898	71	1	1,1	1,1	1,2
25	VÚVč Pekařov	132898	60	1,3	1,5	1	1,4
26	VÚVč Přerov	132898	76	1,2	1	1,1	1,3
27	VÚVč Skřivánek	132898	50	1,2	1,2	1	1,5
28	VÚVč Zubří	132898	chovatel neposkytl přehled				
29	Vydra	156526	40	1,1	1	1	1
30	Zemánek	140002	43	1	1	1,2	1,1

Tabulka 2

Počet odchovaných matek Vyšších šlechtitelských chovů v roce 2019		
poř.č.	Jméno	Počet odchovaných matek
1	VÚVč Dol Máslovice	3001
2	Sedláček Jaroslav	2158
3	Cimala Pavel, Ing.	1517
4	Vozdecká Miroslava	1456
5	VÚVč Liběchov	1305
6	Kurtin s.r.o.	1185
7	VÚVč Skřivánek	822
8	VÚVč Přerov-Žeravice	694
9	VÚVč Kývalka	693
10	SOUV - VVC, o.p.s. Nasavrky	679
11	Toman Ladislav	635
12	Šefčík Jozef	473
13	Úškrť Antonín	464
14	Větrovský Pavel	457
15	Janšta Josef	457
16	Kytner Stanislav	426
17	VÚVč Pekařov	424
18	Melichar Jiří	413
19	Doležal Josef	357
20	Halásek Jaroslav	339
21	Sláma Pavel	336
22	Olžbutová Jaroslava	256
23	Zemánek Vlastimil	235
24	Mandát Antonín	226
25	Vydra Petr	224
26	Marada Vít	207
27	Texl František, Ing.	159
28	Horký Zdeněk	106
29	Ševčík Miloslav	78
30	VÚVč Zubří	34
CELKEM		19816

Tabulka 3

Počet odchovaných matek rozmnožovacích chovů v roce 2019		
poř.č.	Jméno	Počet odchovaných matek
1	Strnad Jiří	2145
2	Novotný Josef	1078
3	Šanderová Michaela	1052
4	Chramosta Lubomír	1010
5	Křížková Hana	803
6	Včelí farma pod medníkem, s.r.o.	603
7	Kadlec Jiří	450
8	Gabriel Josef	436
9	Divín Václav, Ing.	409
10	Štefek Jan	405
11	Doubek Michal, Ing.	334
12	Skuhrovec Luboš	291
13	Břenda Zdeněk	284
14	Mašek Miloslav	238
15	Mráz Jindřich	232
16	Bodejčková Irena	182
17	Kopeček Jaroslav	167
18	Golský Tomáš	150
CELKEM		10269

Tabulka 4

Vývoj počtu chovů a odchovaných matek

rok	ROZMNOŽOVACÍ CHOVY		VYŠŠÍ ŠLECHTITELSKÉ CHOVY		VŠECHNY ŠLECHTITELSKÉ CHOVY CELKEM	
	Počet chovů	Počet odchovaných matek	Počet chovů	Počet odchovaných matek	Celkem chovů	Celkem odchováno matek
2010			91			41 464
2011	63	16 745	69	27 058	132	43 803
2012	78	20 225	50	20 145	128	40 370
2013	73	16 222	48	20 190	121	36 412
2014	40	19 486	48	25 593	88	45 079
2015	28	20 626	48	24 297	76	44 923
2016	20	10 266	47	23 177	67	33 443
2017	16	7 189	41	17 962	57	25 151
2018	17	9 830	32	19 600	49	29 430
2019	18	10 269	30	19 816	48	30 085

Tabulka 5

Seznam rozmnožovacích chovů Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské pro chovatelskou sezonu 2019 (1. 4. 2019 – 31.3. 2020)					
poř.č.	Jméno	Ulice	PSČ	Obec	Telefon
1	Bodejčková Irena	Mukoděly 33	441 01	Podbořany	604 937 451
2	Břenda Zdeněk	Nad Obchvatem 525	391 56	Tábor	730 120 170
3	Divín Václav	Petrov nad Desnou 131 A	788 16	Petrov nad Desnou	777 364 986
4	Doubek Michal	Nehvizdská 411	250 89	Lázně Toušeň	776 673 692
5	Gabriel Josef	Kyjovská 80	687 09	Boršice	724 168 941
6	Golský Tomáš Ing.	Hamerníkova 16	386 01	Jihlava	777 025 248
7	Chramosta Lubomír	Náměstí 68	378 53	Strmilov	728 879 345
8	Kadlec Jiří	Jana Štursy 44	370 10	České Budějovice	777 571 825
9	Kopeček Jaroslav	Pržno 283	739 11	Frýdlant nad Ostravicí	604 402 063
10	Křížková Hana	Trnkova 6	779 00	Olomouc	777 594 863
11	Mašek Miroslav	Pražákova 30	619 00	Brno	723 459 453
12	Mráz Jindřich	Chodov 221	345 33	Trhanov	731 287 606
13	Novotný Josef	Křepice 21	691 65	Křepice u Hustopečí	776 378 492
14	Skuhrovec Luboš	Petrovice 133	471 25	Jablonné v Podještědí	606 407 129
15	Strnad Jiří	Jižní 220	251 62	Mukařov	603 173 881, 321 677 710

16	Šanderová Michaela	Žampach 36	564 01	Žamberk	736 721 656
17	Štefek Jan	Lidická 1236	25228	Černošice	720 289 666
18	Včelí farma pod medníkem s.r.o.	Na babách 16	252 81	Petrov u Prahy	732 129 134

Tabulka 6

Seznam vyšších šlechtitelských chovů Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné krašské platný pro chovatelskou sezonu 2019 (1.4.2019 - 31.3.2020)					
Poř.č.	Jméno	Ulice	PSČ	Obec	Telefon
1	Cimala Pavel, Ing.	Pusté Žibřidovice 52	788 23	Jindřichov	583 232 222, 777 232 893
2	Doležal Josef	Hrozatín 30	675 05	Rudíkov	775 404 352
3	Halásek Jaroslav	Blížkov 51	594 42	Měřín	723 651 977, 566 544 003
4	Horký Zdeněk	Dolní Řasnice 55	464 01	Frýdlant v Čechách	728 954 748
5	Janšta Josef	Březka 9	595 01	Velká Bíteš	566 532 868, 724 149 495
6	Kurtin s.r.o.	Račice 41	675 55	Hrotovice	737 363 489
7	Kytner Stanislav	Nedvědice 19	592 62	Nedvědice	605 811 256
8	Mandát Antonín	Velký Újezd 8	675 32	Třebelovice	728 224 050
9	Marada Vít	Hlavní 22	696 12	Hovorany	518 375 243, 731 586 646
10	Melichar Jiří	Občanská 354	468 02	Rychnov u Jabl.n. N.	606 821 215
11	Olžbutová Jaroslava	Lučkovice 51	397 01	Písek	774 242 536
12	Sedláček Jaroslav	Příchovice 80	334 01	Přeštice	377 980 126, 720 148 540
13	Sláma Pavel	Sepekov 416	395 51	Sepekov	737 232 904
14	SOUV - VVC, o.p.s. Nasavrky	Slatiňanská 135	538 25	Nasavrky	469 677 128

15	Šefčík Josef	Šemnice, část Dubina 51	362 72	Šemnice	353 941 114, 602 835 780
16	Ševčík Miloslav	Bukovinka 119	679 05	Křtiny	516 439 444
17	Texl František, Ing.	Junácké údolí 388	671 03	Vranov nad Dyjí	607 880 856
18	Toman Ladislav	Nádražní 804	340 22	Nýrsko	376 571 839, 607 650 569
19	Úškrt Antonín	Chodov 171	345 33	Trhanov	723 044 335
20	Větrovský Pavel	Ohař 21	398 04	Čimelice	777 180 118, 736 282 421
21	Vozdecká Miroslava	Vrchlického 1093	664 34	Kuřim	720 422 444
22	VÚVč Dol	Máslovice-Dol 14	252 66	Libčice nad Vltavou	605 039 508
23	VÚVč Kývalka	Rosice u Brna	665 01	Rosice u Brna	546 412 735, 739 594 736
24	VÚVč Liběchov	Pod Kostelíčkem 86	277 21	Liběchov	734 858 243
25	VÚVč Pekařov	Pekařov	788 23	Jindřichov	739 594 728
26	VÚVč Přerov-Žeravice	Na Návsí 113/29	750 02	Přerov-Žeravice	581 211 362, 739 594 734
27	VÚVč Skřivánek	Skřivánek 2	582 53	Štoky	739 594 733
28	VÚVč Zubří	Machulky 909	756 54	Zubří	732 796 459
29	Vydra Petr	Kounicova 69	602 00	Brno	736 745 006
30	Zemánek Vlastimil	Cep 51	379 01	Třeboň	606 368 886